

ชื่อเรื่อง	การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น		
ผู้วิจัย	ร.ศ.กัมปนาท จะสนอง		
กรรมการที่ปรึกษา	1. รศ.วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ	ประธานกรรมการที่ปรึกษา	
	2. คร.โกศล ศรีสังข์	กรรมการที่ปรึกษา	
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)	สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ปีที่พิมพ์	2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัยได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์หลักเมือง และพระมหาธาตุแก่นนคร วัดหนองแวงพระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้ให้ข้อมูลของศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์หลักเมือง 20 ราย ผู้ให้ข้อมูลของพระมหาธาตุแก่นนคร 24 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) แนวทางการสังเกต (Observation Guide) สมุดจดบันทึกภาคสนาม ได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประวัติความเป็นมาและศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวศาลเจ้าพ่อหลักเมืองขอนแก่น ตั้งอยู่ ถนนศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้รับการสถาปนาขึ้นใน พ.ศ. 2498 เป็นศูนย์รวมของความเชื่อความศรัทธาของสังคมเมืองขอนแก่น ต่อมาได้ปรับปรุงศาลเจ้าพ่อหลักเมืองขอนแก่น โดยการปรับปรุงครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2544 ใช้เวลา 4 ปี ใช้งบประมาณจากเทศบาลนครขอนแก่น 10 ล้านบาท ที่เหลือเป็นเงินบริจาคจากประชาชน

ส่วนพระมหาธาตุแก่นนคร-วัดหนองแวงพระอารามหลวง ตั้งอยู่ถนนกลางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2533 เป็นที่เคารพศรัทธา และปฏิบัติธรรมของชาวขอนแก่น มีลักษณะเป็นพระมหาเจดีย์ 9 ชั้น แต่ละชั้นจะมีจิตรกรรมฝาผนังที่สวยงาม มีนิทานชาดกเรื่องต่างๆ และประเพณีวัฒนธรรมอีสาน

ศักยภาพของศาลเจ้าพ่อหลักเมืองขอนแก่น จุดเด่น คือ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่จังหวัดขอนแก่น มีประชาชนเลื่อมใสศรัทธาไปสักการะกราบไหว้ เพื่อขอพรศิริมงคลพัฒนาธรรมและความวิจิตรสวยงามของสถาปัตยกรรมไทย จุดอ่อน คือ ที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อหลักเมืองล้อมรอบด้วยถนน ไม่สามารถขยายพื้นที่ได้ หากประชาชนไปเยี่ยมชม สักการะศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจำนวนมากจะทำให้การจราจรติดขัด ทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง โอกาส คือ ผู้ที่ไปสักการะจะมีความสุขสบายใจ กลายความวิตกกังวล ทั้งนำรายได้มาสู่ชุมชน และได้เผยแพร่สถาปัตยกรรมที่วิจิตรงดงาม อุบัติเหตุ มีปัญหาเรื่องสถานที่จอดรถและสิทธิการดูแลศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

ศักยภาพของพระมหาธาตุแก่นนคร-วัดหนองแวงพระอารามหลวง จุดเด่น คือ พระมหาธาตุเจดีย์ 9 ชั้น ชั้นที่ 1 บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พุทธศาสนิกชนมาสักการะเป็นประจำ มีจิตรกรรมฝาผนังที่สวยงาม แต่ละชั้นได้บันทึกประวัติวัฒนธรรมอีสาน พระเจดีย์สวยงามโดดเด่นเป็นสง่า มีจุดชมวิวยุคใหม่ที่สวยงาม จุดอ่อน คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ขาดมัคคุเทศก์ให้คำแนะนำและพานักท่องเที่ยวชมสถานที่ ของที่ระลึกไม่หลากหลาย ที่จอดรถไม่เพียงพอ โอกาส สถาปัตยกรรมฝาผนังเป็นที่ดึงดูดใจให้ประชาชนไปศึกษาเรียนรู้ สามารถนำรายได้มาสู่วัดและชุมชน อุบัติเหตุ การขาดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ทำให้ประชาชนไม่ได้ข้อมูลและขาดมัคคุเทศก์ ทำให้นักท่องเที่ยวขาดผู้ดูแลให้บริการ

2. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การบริหารจัดการศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เทศบาลนครขอนแก่นจะดูแลภายในศาลและดูแลนอกศาล ปรับปรุงภูมิทัศน์ และให้ผู้เข้าดูแลทำความสะอาดภายในศาล เตรียมสิ่งของสำหรับไหว้และเก็บรายได้จากผู้มาสักการะส่งเทศบาลนครขอนแก่น ส่วนการบริหารจัดการพระมหาธาตุแก่นนครฯ การบริหารงานมีคณะทำงานบนพระธาตุอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี เมื่อจัดเก็บรายได้แล้วจะนำฝากธนาคารทุกสัปดาห์

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ ควรมีมัคคุเทศก์แนะนำและพาชมสถานที่ ควรปรับปรุงของที่ระลึกให้มีความหลากหลาย และปรับปรุงสถานที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ สวนหย่อมในบริเวณศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ส่วนพระมหาธาตุแก่นนครฯ ควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือกับทุกองค์กร หน่วยงานต่างๆ เช่น บริษัททัวร์ ททท. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว และปรับปรุงภูมิทัศน์รอบๆ พระมหาธาตุเจดีย์ ตลอดจนของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและเป็นที่น่าสนใจ

TITLE The Administration of Cultural Tourism, Muang District, Khon Kaen Province
AUTHOR Sub-Lieutenant Kumpanat Jasanong
ADVISORS Assoc.Prof. Wilaiwatt Grisanputi and
Dr. Koson Srisang
DEGREE M.P.A. **MAJOR** Public Administration
UNIVERSITY North Eastern University **YEAR** 2011

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the potentials of cultural tourism locations, the administration and management of cultural tourism and the guidelines to promote cultural tourism in Muang District, Khon Kaen Province. A qualitative research, the research sites were the Sanjaopo Theoparak Lakmuang (Shrine of the City Divine Protector) and the Phra Mahathat Kaennakorn, Wat Nongwaeng Royal Temple in Muang district, Khon Kaen province. The informants were 20 persons for the Shrine and 24 for the phra Mahathat. The instruments for data collection were semi-structured interview forms, interview guides and field notes. The data were descriptively analyzed.

The research findings were as follows :

1. Regarding the potentials of the Sanjaepo Theparak Lakmuang, the prominent features included being Khon Kaen's holy shrine commanding people's faith and worship, attractive art and culture and exquisitely beautiful architecture Thai style. The short comings include being surrounded by streets preventing area expansion, traffic congestion when visited by lots of people and lack of wider publicity. The opportunities included visitor's peace of mind disposing anxiety, income generation and propaganda of beautiful architecture. And the obstacles included the lack of parking area and the rights of the care takers.

Regarding the Phra Mahathat Kaennakorn the prominent features included the Buddha relics kept on the 9th floor for Buddhist worshipers, beautiful wall arts in each floor, along with Isan cultural artifacts, beautiful pagoda and site for city viewing. The shortcomings included lack of wider publicity, lack of tour guides, limited choices for souvenirs and parking areas. The

opportunities included attractive wall arts and income generation. And the obstacles included the lack of wider publicity and tour guides.

2. As for the administration and management of cultural tourism it was found that the Sanjaopo Theparak Lakmuang the state sector and private sector shared responsibility; Khon Kaen Metropolitan Municipality looks after the internal part of the shrine while the private sector looks after the external area, improving the landscape, cleaning and selling worshipping materials, collecting money for the municipality. The Phra Mahathat Kaennakorn, Nongwaeng Temple administered the site by means of a committee who serves a 4 year term. The committee must deposit the income at the bank every week.

3. The following guidelines were offered to promote cultural tourism of the two sites. In both cases, the publicity must be improved; tour guides must be employed; souvenirs should be diversified; rest areas should be provided; networks and cooperation with other agencies such as tour companies, Tourism Authority of Thailand, local administration organizations should be created to propagate these two key cultured tourism destinations.